

dierencoalitie

Samenwerkende
Dierenwelzijnsorganisaties
Nederland

Datum: 21 augustus 2026

Betreft: Invoering verbod op het levend koken van kreeften en krabben

Krabben en kreeften zijn intelligente dieren met bewustzijn, emoties en gevoel. We begrijpen weliswaar nog niet precies hoe het zenuwstelsel van deze dieren werkt, maar we weten wel zeker dat ook zij angst, pijn en stress kunnen ervaren. Die conclusie trokken Britse onderzoekers in 2021 op basis van een inventarisatie van tal van wetenschappelijke bronnen.¹ Recenter is in Zweden nog de pijnbeleving van strandkrabben gemeten.²

De reden dat er zoveel wetenschappelijk onderzoek is gedaan naar de pijnzin en –beleving van krabben en kreeften, is dat beide dieren nog dagelijks onverdoofd in kokendheet water worden gegooid om als gerecht voor humane consumptie te bereiden. Noorwegen, Oostenrijk en Zwitserland hebben deze dierenwaardige praktijk verboden. De Dierenbescherming en organisaties van de Dierencoalitie³ juichen het toe dat Nederland dit voorbeeld volgt. Wel lezen wij nog enkele mogelijke verbeterpunten in het ontwerpbesluit om het levend koken van krabben en kreeften te verbieden.

Verplicht elektrische bedwelming

Wanneer dieren worden gedood moet dat zo pijnloos mogelijk gebeuren. Bedwelming met elektriciteit is de best beschikbare techniek om krabben en kreeften zo min mogelijk te laten lijden. Verplichte elektrische bedwelming, volgens een wetenschappelijk gevalideerde methode, zou daarom direct kunnen en moeten worden ingevoerd.

¹ Jonathan Birch, Charlotte Burn, Alexandra Schnell, Heather Browning, Andrew Crump, *Review of the Evidence of Sentience in Cephalopod Molluscs and Decapod Crustaceans*, The London School of Economics and Political Science (2021), <https://www.lse.ac.uk/News/News-Assets/PDFs/2021/Sentience-in-Cephalopod-Molluscs-and-Decapod-Crustaceans-Final-Report-November-2021.pdf>

² Eleftherios Kasioras, Peter C. Hubbard, Albin Gräns, Lynne U. Sneddon, 'Putative Nociceptive Response in a Decapod Crustacean: The Shore Crab (*Carcinus maenas*)', *Biology* 13, 11 (2024), <https://doi.org/10.3390/biology13110851>

³ Stichting AAP, Bont voor Dieren, CAS (Comité Anti Stierenvechten) International, Compassion in World Farming Nederland, Dier&Recht, Eyes on Animals, International Fund for Animal Welfare, Stichting Mendoo, de Nederlandse Federatie Dierhulp Organisaties, de Koningin Sophia-Vereeniging tot Bescherming van Dieren, Varkens in Nood, Vier Voeters, de Vissenbescherming, Wakker Dier en World Animal Protection

Ook alternatieve dodingsmethodes ten opzichte van het levend koken, zoals genoemd in de Nota van Toelichting bij de ontwerp-AMvB als onderdeel van een handelingsprotocol voor de horeca, moeten altijd vooraf worden verricht door correcte elektrische bedwelmingsmethode.

Dodingsmethodes zonder bedwelmingsmethode leiden tot ernstig dierenleed en zijn daarom onacceptabel. Zo is het doden van het dier met een mes geen geschikte methode.

Verbod moet ook gelden voor bereiding met *airfryer*

Krabben en kreeften worden niet alleen in kokend water maar ook in *airfryers* (heteluchtfriteuses) bereid. Wij raden daarom aan om in artikel 5.3a, eerste lid, van de ontwerp-AMvB aan 'levend te koken' toe te voegen: 'of anderszins levend te bereiden'.

Verbod moet ook gelden voor huishoudelijk gebruik

De ontwerp-AMvB maakt een uitzondering op het verbod voor particulier huishoudelijk gebruik. Dit is niet consequent en doet geen recht aan de wens van de Tweede Kamer. Noch de in 2021 bijna Kamerbreed aangenomen motie van de leden Wassenberg en Tjeerd de Groot, noch de in 2024 wederom bijna Kamerbreed aangenomen motie van de leden Kostić en Graus, vroeg de regering om deze uitzondering te maken.

Dierwaardigheid vereist dat we redeneren vanuit de behoeften van het dier, en niet vanuit het doel, of de manier waarop, van de menselijke omgang met het dier. Zoals de minister beaamt is het dierenleed bij levend koken ernstig – de reden voor het verbod. Dierenmishandeling, ook in huiselijke sfeer, is in Nederland verboden. Het levend koken van krabben en kreeften hoort daar ook bij. Het verbod zou altijd en overal moeten gelden.

Om een verbod op het levend koken van krabben en kreeften door particulieren handhaafbaar te maken, pleiten wij voor een verbod op de verkoop van levende krabben en kreeften aan particulieren. Verkopers zouden altijd over een effectief bedwelmingsapparaat moeten beschikken om de krab of kreeft te bedwelmen en vervolgens te doden alvorens te verkopen.

Volgende stap: geen levend transport en verkoop

Een verbod op het levend koken van krabben en kreeften is een stap naar een dierwaardigere omgang met waterdieren, maar ook in de wildvangst en bij het transport zijn verbeteringen nodig.⁴

Nederland is een belangrijk distributiepunt voor de import en export van levende kreeften. Jaarlijks passeren hier miljoenen dieren.⁵ Daarmee zijn we een doorvoerhub van ernstig dierenleed. Zowel krabben als kreeften worden gekoeld getransporteerd in piepschuimen bakken met vastgebonden scharen, zonder eten. Dat is een ernstige inbreuk op hun welzijn: de dieren hebben geen enkele ruimte om natuurlijk gedrag te vertonen, ervaren – als solitaire dieren – stress door de nabijheid van zoveel soortgenoten, hebben geen plek om te schuilen (een belangrijke soorteigen behoefte), en ondervinden last van het kunstmatige licht (de dieren verkiezen van nature het donker). Sommige

⁴ Compassion in World Farming Nederland, Dierenbescherming, Dierencoalitie, Sea First, Vissenbescherming, *Naar een dierwaardige visserij en aquacultuur* (oktober 2024), <https://www.dierencoalitie.nl/wp-content/uploads/2024/09/Naar-een-dierwaardige-visserij-en-aquacultuur.pdf>

⁵ Geert Hoekstra, *Marktkansen voor Noordzeekrab en Europese kreeft uit windparken op de Noordzee*, Wageningen Economic Research (oktober 2021), <https://research.wur.nl/en/publications/marktkansen-voor-noordzeekrab-en-europese-kreeft-uit-windparken-o/>

dieren wordt zelfs water onthouden en worden op ijs of in een koelkast gelegd, waardoor ze onderkoeld raken.

Wij pleiten voor een volledige stop op het transport en de verkoop van levende krabben en kreeften. Deze levende dieren horen niet in restaurants en winkels. Hun welzijn is daar, en ook tijdens transport, niet te waarborgen.